

การอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนา
นวัตกรรมการจัดการศึกษา*
TRAINING AND DEVELOPMENT OF GOVERNMENT TEACHERS
TOWARDS THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL MANAGEMENT
INNOVATION

สิทธิชัย มูลเขียน

Sittichai Mulkhien

อดีตผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34

Former Director of the Secondary Educational Service Area Office 34

ธีระภัทร ประสมสุข

Teerapat Prasomsuk

เสกชัย ชมภูนุช

Sekchai Chumpoonuch

เพ็ญพรรณ แสงเนตร

Phenphan Saengnet

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

North-Chiang Mai University, Thailand

E-mail: Sittichai1958.10@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบและออกแบบหลักสูตรการอบรมและการพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนา นวัตกรรมจัดการศึกษา และ 2) เพื่อรายงานผลการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนา นวัตกรรมจัดการศึกษาของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ประชากรเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 ปีงบประมาณ 2560 มีจำนวนทั้งสิ้น 305 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินผลการอบรมและพัฒนาและแบบประเมินการพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษา ใช้สถิติความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลวิจัยพบว่า

กระบวนการมี 6 ขั้นตอน คือ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านระบบออนไลน์ 3) การสะท้อนผลการเรียนรู้ผ่าน

* Received 6 October 2020; Revised 16 February 2021; Accepted 17 February 2021

กระบวนการทบทวนและสะท้อนคิดหลังปฏิบัติการ 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านระบบออนไลน์ 5) การสะท้อนผลการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทบทวนและสะท้อนคิดหลังปฏิบัติการ และ 6) สรุปผลการอบรมและพัฒนาหลักสูตร การอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษามี 9 หลักสูตร คือ หลักสูตรการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฟิสิกส์) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ชีววิทยา) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (เคมี) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (มัธยมศึกษา) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (มัธยมศึกษาตอนปลาย) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และหลักสูตรการอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการอบรมพบว่า ผู้ผ่านการประเมินการอบรมและพัฒนาร้อยละ 88.85 ผู้ผ่านการประเมินการพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาร้อยละ 52.13

คำสำคัญ: การอบรมและพัฒนาข้าราชการครู, การพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) develop the model and design the courses of the training and development of government teachers towards the development of educational management innovation and to 2) report the results of the training and development of government teachers towards the development of educational management innovation of teachers in schools under the Office of Secondary Educational Service Area 34. Population was school administrators and teachers of schools under the Office of Secondary Educational Service Area 34 in the fiscal year 2017, 305 people in total. The research instruments were the training and development assessment form and the development of educational management innovation assessment form. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, standard deviation and content analysis.

The research showed that;

The process consisted of 6 steps which were 1) workshop 2) knowledge sharing for creation the Professional Learning Community (PLC) through the online system 3) learning outcome reflection through the After Action Review (AAR) 4) knowledge sharing for creation the Professional Learning Community (PLC) through the online system 5) learning outcome reflection through the After

Action Review (AAR) and 6) summary of training and development. There were 9 courses of Training and development for government teachers towards the development of educational management Innovation as follows: the training and development courses for government teachers in Thai language department, Social study; religion and cultures department, Science department (physics), Science department (biology), Science department (chemistry), Mathematics department (secondary education), Mathematics department (high school education), Foreign Language department and training and development course for school administrators.

The results of the training and development showed that 88.85% of participants passed the training and development assessment. And 52.13% of participants passed the development of educational management innovation assessment.

Keywords: Training and development of government teachers, Development of educational management innovation.

บทนำ

การจัดการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรที่จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติโดยภาพรวม โดยเฉพาะในสถานการณ์โลกยุคศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงในบริบทของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสาร การศึกษาจะเป็นการจัดระบบรองรับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาที่ตอบสนองต่อการพัฒนาในระดับปัจเจกและสังคมระดับประเทศชาติโดยส่วนรวม การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพจะหมายถึงผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น นั่นก็คือทรัพยากรมนุษย์จะได้รับการพัฒนาอย่างเท่าเทียม ทั้งถึงและมีคุณภาพรองรับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านในปัจจุบันและในอนาคต ในกระบวนการของการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดคุณภาพ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพราะคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู เป็นผู้มีคามสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพในระดับชั้นเรียนและโรงเรียน ดังนั้นหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับจะต้องมีแนวทางในการพัฒนาครูให้มีศักยภาพและทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีสมรรถนะ มีความเชี่ยวชาญ และสามารถสร้างนวัตกรรมการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งจะต้อง

ประกอบด้วยการมีความรู้ ทักษะและเจตคติที่บูรณาการกันเป็นความสามารถของครูในการออกแบบและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จนบังเกิดผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ทางนำวิชาการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยการพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษาที่จะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูจนส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มีคุณภาพการศึกษาเกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

จากสารสนเทศรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขึ้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2559 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 พบว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขึ้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวม 40.15 เมื่อจำแนกเป็นรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 51.24 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 49.20 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 36.06 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) มีค่าเฉลี่ย 32.73 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 31.53 ตามลำดับ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวม 34.54 เมื่อจำแนกเป็นรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีค่าเฉลี่ย 53.35 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 36.34 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 32.30 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) มีค่าเฉลี่ย 26.44 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 24.26 ตามลำดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34, 2560) จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพทางการศึกษาในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนยังไม่น่าพอใจ ซึ่งอาจจะมีปัจจัยหลายอย่างที่มีผลต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขึ้นพื้นฐาน (O-NET) อย่างไรก็ตาม ผลที่เกิดขึ้นกับคุณภาพผู้เรียนเช่นนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนและวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู ที่จะต้องมุ่งเน้นให้ครูจัดการเรียนรู้โดยยึดมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตร พัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนและจัดการเรียนรู้ พัฒนาความรู้ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ในวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตรอย่างมีคุณภาพ และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถที่จะพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในแต่ละบริบทของพื้นที่ในโรงเรียนแต่ละแห่งได้อย่างบูรณาการและเกิดคุณภาพการศึกษา

อนึ่ง ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพจนเกิดคุณภาพการศึกษา สามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์รองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 นวัตกรรมการจัดการศึกษา

มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะนวัตกรรม การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ครูออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การ ออกแบบและการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การออกแบบและการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นใช้ กระบวนการคิด สถาพร พุทธิพิฏฐกุล กล่าวถึงการออกแบบและการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning การออกแบบและการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับ ผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 (สถาพร พุทธิพิฏฐกุล, 2559) รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา ที่มีผลต่อการพัฒนาและแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพบริบทและสังคมในพื้นที่ของโรงเรียน อย่างหลากหลายและเป็นไปตามกรอบมาตรฐานและตัวชี้วัด ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 การพัฒนาข้าราชการครูซึ่งหมายถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะให้มีความรู้ ทักษะและการคิดในการจัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพ ทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 เห็นความสำคัญของการอบรม และพัฒนาข้าราชการครูเพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนานวัตกรรมด้านการศึกษานั้นจะนำไปสู่การพัฒนา กระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จึงขอความร่วมมือกับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ดำเนินการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูในสังกัดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เพื่อให้มีสมรรถนะให้มีความรู้ทักษะและเจตคติในการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการ การศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งให้มีทักษะในการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning มีทักษะในการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนและเพื่อนครู มีทักษะในการเรียนรู้เป็น ทีม มีทักษะในการพัฒนาผู้เรียนเป็นผู้รู้ลึก รู้จริงได้มีการพัฒนาให้ผู้เรียนให้เป็นผู้กำกับการ เรียนรู้ด้วยตนเองได้ และมีทักษะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพในการพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาของตนเอง และมุ่งพัฒนานวัตกรรมในการ จัดการศึกษาเพื่อให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบและการออกแบบหลักสูตรการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่ การพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษา ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34
2. เพื่อรายงานผลการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนานวัตกรรมจัดการ การศึกษาของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34

วิธีดำเนินการวิจัย

แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบและการออกแบบหลักสูตรการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา

1. ศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและวิธีการในการฝึกอบรมพัฒนาข้าราชการครู การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ Coaching and Mentoring ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ ทฤษฎีการเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนา และการพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

2. วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมพัฒนาข้าราชการครู กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการอบรมและพัฒนา รูปแบบการอบรมและพัฒนา และหลักสูตรการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

3. นำกรอบแนวคิดการอบรมและพัฒนา รูปแบบการอบรมและพัฒนา และหลักสูตรการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ปรึกษากับคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและวิพากษ์กรอบแนวคิดและรูปแบบการอบรมและพัฒนา

4. นำข้อเสนอแนะความคิดเห็นของคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มาปรับปรุงและพัฒนากรอบแนวคิดการอบรมและพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการอบรมและพัฒนาตามหลักสูตรการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา

1. การสังเกต ติดตามผลและประเมินผลการอบรมและพัฒนาข้าราชการครู ตามหลักสูตรการอบรมและการพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

2. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารการอบรมและพัฒนา และเอกสารการประเมินผลการอบรมและพัฒนา ได้แก่ หลักสูตรการอบรม แบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม ใบงาน เอกสาร PLC เอกสารการทบทวนและสะท้อนผล แบบประเมินสมรรถนะ แบบ

ประเมินความพึงพอใจ และแบบประเมินการพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา รวบรวมสรุปเป็น รายงานผลการวิจัยการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูผู้สอนในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

ประชากร ที่ใช้วิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จำนวน 305 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 101 คน และ ครูผู้สอน 204 คน โดยคัดเลือกโรงเรียน กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มเป้าหมายที่มีผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2559 อยู่ใน 10 อันดับสุดท้ายจากการจัดอันดับ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควร ได้รับการพัฒนา เป็นฐานในการคำนวณ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรผู้เข้ารับการอบรมและพัฒนาตามหลักสูตรการอบรมและพัฒนา ข้าราชการครูผู้สอนในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ของข้าราชการครูใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34

ประชากร จำแนกตามตำแหน่ง	จำนวนประชากร ผู้เข้ารับการอบรม และพัฒนา (คน)	หมายเหตุ
1. ครูผู้สอน	(204)	1. ประชากรตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกเป็น 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายที่ ได้รับการคัดเลือกเข้ารับการอบรมและพัฒนา จำนวน 22 โรงเรียน รวม 41 คนจำแนกเป็น 1.1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน 22 คน 1.1.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียน 19 คน 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมสมทบ การอบรมและพัฒนาอีก 20 โรงเรียน รวม 60 คน จำแนกเป็น 1.2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน 20 คน 1.2.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียน 40 คน รวมเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งสิ้น 101 คน
1.1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	41	
1.2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา	38	
1.3 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฟิสิกส์)	14	
1.4 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (เคมี)	15	
1.5 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ชีววิทยา)	13	
1.6 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ม. ต้นและ ม.ปลาย)	42	
1.7 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)	41	
2. ผู้บริหารสถานศึกษา	(101)	2. ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ระดับ ม.ต้น และม.ปลาย จัดอบรมและพัฒนา และ ประเมินผลร่วมกัน
2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน	42	
2.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียน	59	
รวม	305	

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

1. เอกสารหลักสูตรการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

2. เอกสารการประเมินผลการอบรมและพัฒนา และเอกสารการประเมินการพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา จำแนกตามตำแหน่งครูผู้สอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการเป็นที่ปรึกษา และวิทยากรดำเนินการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ต่อคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2. ลงนามบันทึกการตกลงความร่วมมือการอบรมและพัฒนาระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 กับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักสูตรการอบรมและพัฒนา

4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากประเมินผลการอบรมและพัฒนา และเอกสารการประเมินการพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากเอกสารหลักสูตรการอบรมและพัฒนา

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากผลการอบรมและพัฒนา

4. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลมาสรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบและออกแบบหลักสูตรการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

1.1 รูปแบบการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา มีกระบวนการอบรมและพัฒนา 6 ขั้นตอน คือ

1.1.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ

1.1.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านระบบออนไลน์ (PLC) ครั้งที่ 1

1.1.3 การสะท้อนผลการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทบทวนและสะท้อนคิดหลังปฏิบัติการครั้งที่ 1

1.1.4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพผ่านระบบออนไลน์ (PLC) ระยะที่ 2

1.1.5 การสะท้อนผลการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทบทวนและสะท้อนคิดหลังการปฏิบัติการครั้งที่ 2

1.1.6 สรุปผลการอบรมและพัฒนา

ลักษณะรูปแบบการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา จำแนกเป็น 3 กระบวนการหลัก คือ

1) อบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย การอภิปรายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยวิทยากรจะใช้คำถามให้เกิดความท้าทาย เพื่อให้เกิดประเด็นอภิปรายและให้สรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง การฝึกปฏิบัติการเพื่อสร้างองค์ความรู้โดยวิทยากรจะแบ่งกลุ่มและให้ใบงานเพื่อฝึกปฏิบัติการของแต่ละหน่วยฝึกกระบวนการกลุ่มและทำงานร่วมกัน และแต่ละกลุ่มนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนสรุปองค์ความรู้ที่ได้ด้วยตนเอง การฝึกปฏิบัติการออกแบบกิจกรรมโดยวิทยากรจะให้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตัวเองรับผิดชอบแล้วนำเสนอ พร้อมอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การศึกษาและเรียนรู้จากตัวอย่างเชิงประจักษ์ของการปฏิบัติดี (Good Practice)

2) การปฏิบัติจริงและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านระบบออนไลน์ โดยวิทยากรจะให้ครูที่เข้าร่วมการพัฒนาปฏิบัติจริง (ระยะเวลา 2-3 เดือน) นำการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับไปทดลองสอนจริงในห้องเรียน นำผลการจัดการเรียนรู้อาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสังคมออนไลน์

3) การสะท้อนผลการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทบทวนและการสะท้อนคิด (Reflective) โดยวิทยากรจะให้ครูที่เข้าร่วมการพัฒนามาสะท้อนคิด จำนวน 1-2 ครั้ง โดยนำผลการจัดการเรียนรู้อาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันสะท้อนคิด เพื่อนำไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป

1.2 หลักสูตรการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา

1.2.1 หลักสูตรที่ใช้ในการอบรมและพัฒนาข้าราชการครู จำนวน 9 หลักสูตร ดังนี้

- 1) หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- 2) หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 3) หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ : ฟิสิกส์
- 4) หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ : เคมี
- 5) หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ : ชีววิทยา

- 6) หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ : มัธยมศึกษาตอนต้น
- 7) หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ : มัธยมศึกษาตอนปลาย
- 8) หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)
- 9) หลักสูตรการอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา

สำหรับหลักสูตรการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ : มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการจัดอบรมและพัฒนาและประเมินผลร่วมกัน

1.2.2 องค์ประกอบของแต่ละหลักสูตร

องค์ประกอบของแต่ละหลักสูตร ประกอบด้วย

- 1) คำอธิบายเนื้อหา
- 2) จุดประสงค์
- 3) เนื้อหาสาระ
- 4) กิจกรรม
 - 4.1) การพัฒนาความรู้
 - 4.2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์
 - 4.3) การสะท้อนผลการเรียนรู้
 - 4.4) การสรุปผลการพัฒนาตนเอง
- 5) การวัดและประเมินผล
- 6) เอกสารประกอบการฝึกอบรม
- 7) แบบทดสอบก่อนการอบรม
- 8) แบบทดสอบประจำบท

2. ผลการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาสรุปได้ดังนี้

2.1 สรุปผลการประเมินผู้เข้ารับการอบรมและพัฒนาภาพรวมจำแนกตามตำแหน่ง คือ

ตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินผู้เข้ารับการอบรมและพัฒนาภาพรวมจำแนกตามตำแหน่ง

ผู้เข้ารับการอบรมและพัฒนา จำแนกตามตำแหน่ง	จำนวน	สรุปผลการประเมิน			
		ผ่าน		ไม่ผ่าน/ไม่สามารถ สรุปผลการพัฒนาได้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ครูผู้สอน					
1.1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	41	41	100.00	0	0.00
1.2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ	38	35	92.10	3	7.90

ผู้เข้ารับการอบรมและพัฒนา จำแนกตามตำแหน่ง	จำนวน	สรุปผลการประเมิน			
		ผ่าน		ไม่ผ่าน/ไม่สามารถ สรุปผลการพัฒนาได้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.3 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฟิสิกส์)	14	14	100.00	0	0.00
1.4 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (เคมี)	15	12	80.00	3	20.00
1.5 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ชีววิทยา)	13	12	92.30	1	7.70
1.6 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ม.ต้น และ ม.ปลาย)	42	30	71.43	12	28.57
1.7 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)	41	26	63.41	15	36.59
2. ผู้บริหารสถานศึกษา					
2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน	42	42	100.00	0	0.00
2.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียน	59	59	100.00	0	0.00
รวม	305	271	88.85	34	11.15

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้เข้าร่วมทั้งหมด 305 คน มีผู้ผ่านการอบรมและพัฒนาจำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 88.85 เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่ม พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฟิสิกส์) ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการ) และผู้บริหารสถานศึกษา (รองผู้อำนวยการ) มีผู้ผ่านการอบรมและพัฒนาทุกคน และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ) มีจำนวนผู้ไม่ผ่าน/ไม่สามารถสรุปผลการพัฒนาได้ ร้อยละ 36.59 และกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (เคมี) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ชีววิทยา) มีจำนวนผู้ไม่ผ่าน/ไม่สามารถสรุปผลการอบรมและพัฒนาได้ร้อยละ 28.57, 20.00, 7.90 และ 7.70 ตามลำดับ

2.2 สรุปผลการประเมินการพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 3 สรุปผลการประเมินการพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

ผู้เข้ารับการอบรมและพัฒนา จำแนกตามตำแหน่ง	จำนวนผู้เข้ารับการ อบรมและพัฒนา	นวัตกรรมการจัดการศึกษา ที่ผ่านการประเมิน	
		จำนวน	ร้อยละ
1. ครูผู้สอน	(204)		
1.1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	41	31	75.61
1.2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ	38	19	50.00
1.3 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฟิสิกส์)	14	13	92.86

ผู้เข้ารับการอบรมและพัฒนา จำแนกตามตำแหน่ง	จำนวนผู้เข้ารับการ อบรมและพัฒนา	นวัตกรรมการจัดการศึกษา ที่ผ่านการประเมิน	
		จำนวน	ร้อยละ
1.4 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (เคมี)	15	9	60.00
1.5 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ชีววิทยา)	13	9	69.23
1.6 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	42	28	66.67
1.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)	41	20	48.78
2. ผู้บริหารสถานศึกษา	(101)		
1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน	42	10	23.81
1.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียน	59	20	33.90
รวม	305	159	52.13

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมและพัฒนาทั้งหมดจำนวน 305 คน มีการพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาที่ผ่านการประเมิน จำนวน 159 นวัตกรรม คิดเป็นร้อยละ 52.13 ของผู้เข้ารับการอบรมและพัฒนา เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา ตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียน มีการพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาผ่านการประเมิน ร้อยละ 33.90 ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ร้อยละ 23.81 ตามลำดับ สำหรับตำแหน่งครูผู้สอนเมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่าการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอนผ่านการประเมินในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฟิสิกส์) ร้อยละ 92.86 ภาษาไทย ร้อยละ 75.61 วิทยาศาสตร์ (ชีววิทยา) ร้อยละ 69.23 คณิตศาสตร์ ร้อยละ 66.67 วิทยาศาสตร์ (เคมี) ร้อยละ 60.00 สังคมศึกษาฯ ร้อยละ 50.00 และภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ร้อยละ 48.78 ตามลำดับ

อภิปรายผล

รูปแบบการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา มีขั้นตอนสำคัญ คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนรู้เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านระบบออนไลน์ จำนวน 2 ครั้ง การสะท้อนผลการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทบทวน และสะท้อนคิดหลังปฏิบัติการ ระยะที่ 1 และ 2 แล้วจึงสรุปผลการพัฒนา เป็นรูปแบบการอบรมและพัฒนาที่จะเริ่มต้นด้วยการเรียนรู้ในทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติจริงในสถานการณ์จริงของการบริหารจัดการสถานศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีความรู้ต่าง ๆ เพื่อการวิเคราะห์ปัญหาและพบปัญหาของภารกิจงานของตนเอง ลำพังการอบรมเชิงปฏิบัติการเพียงอย่างเดียวไม่สามารถใช้ทฤษฎีไปแก้ปัญหาหรือพัฒนาการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงได้ เนื่องจาก

เงื่อนไขและสภาพบริบทของพื้นที่ในสถานการณ์จริงมีความแตกต่างกัน จึงจำเป็นที่จะต้องนำความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาและแก้ปัญหาในสภาพจริงการปฏิบัติงานของตนเองมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านระบบออนไลน์ มีการนำผลการเรียนรู้และผลการบริหารจัดการในสถานศึกษามาทบทวน สะท้อนคิด เพื่อมุ่งพัฒนาภารกิจการจัดการศึกษาให้สนองต่อปัญหาและสภาพบริบทของแต่ละสถานศึกษา รูปแบบการอบรมและพัฒนาแบบผสมผสานเช่นนี้ จะทำให้เกิดผลจากการอบรมและพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ผู้เข้ารับการอบรมและพัฒนาได้รับประสบการณ์ที่จะนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ทั้งในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไชยยา อากะระวัง พบว่า การฝึกอบรมแบบผสมผสานมีประสิทธิภาพที่ดี ส่งผลต่อความรู้ ทักษะและเจตคติของผู้เข้ารับการอบรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เนื่องมาจากกิจกรรมการฝึกอบรมและรูปแบบการออกแบบฝึกอบรมและการจัดกิจกรรมที่หลากหลายทั้งการเรียนแบบออนไลน์และการเรียนแบบเผชิญหน้า สามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนสามารถบรรลุเป้าหมายของการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี สำหรับหลักสูตรการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา มีทั้งหมด 9 หลักสูตร ครอบคลุมการพัฒนาครูผู้สอน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และครอบคลุมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมการจัดการศึกษา หลักสูตรการอบรมและพัฒนาผ่านการพัฒนา วิทยากร และข้อเสนอแนะจากคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นหลักสูตรการอบรมและพัฒนาที่ได้มาตรฐาน ส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมายได้ ทั้งนี้หลักสูตรการอบรมและพัฒนาเป็นการบูรณาการการพัฒนาวิชาชีพของตนกับทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้และทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นการประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ การพัฒนาการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง สภาพบริบทสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน อีกทั้งมีกระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละสาขา ซึ่งจะทำให้เกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นเป็นจริงได้ (ไชยยา อากะระวัง, 2558)

ผลการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 โดยภาพรวม ผู้เข้าร่วมอบรมและพัฒนา 305 คน ผ่านการประเมินการอบรมและพัฒนา 271 คน

คิดเป็นร้อยละ 88.85 คน ซึ่งถือว่าผู้ผ่านการอบรมและพัฒนา มีสัมฤทธิ์ของการอบรมและพัฒนาสูงมากในการประเมินด้านความรู้และการประเมินสมรรถนะ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการแสดงบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของการอบรมและพัฒนาตามหลักสูตรอบรมและพัฒนาเป็นปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จของการดำเนินการอบรมและพัฒนา ได้แก่ บทบาทของวิทยากรที่มีการดำเนินการตามขั้นตอน และระยะเวลาที่กำหนด ทั้งการเตรียมการก่อนการอบรมและพัฒนา ระหว่างการอบรมและพัฒนาและหลังการอบรมและพัฒนา ในกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ การสะท้อนผลการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทบทวนและสะท้อนคิด บทบาทของการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ บทบาทของผู้เข้ารับการอบรมและพัฒนาที่มีการวางแผนการอบรมและพัฒนา มีการเตรียมการก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ การร่วมกิจกรรมทั้งในระหว่างการอบรมเชิงปฏิบัติการ และหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขั้นตอนและตามระยะเวลาที่กำหนด มีการประสานงานกับวิทยากร การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านระบบออนไลน์ มีสรุปผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการสะท้อนผลการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสะท้อนคิด ซึ่งทุกกิจกรรมเป็นปัจจัยต่อผลสัมฤทธิ์ของการอบรมและพัฒนา ซึ่งมีเครื่องมือในการวัดผลสัมฤทธิ์ของการอบรมและการพัฒนาด้วยการประเมินความรู้ ประเมินสมรรถนะและประเมินความพึงพอใจของผู้รับการอบรมและพัฒนา สำหรับผลการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัฒนธรรมการจัดการศึกษา ผู้เข้ารับการอบรมและพัฒนาทั้งหมด 305 คน มีการพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาที่ผ่านการประเมินจำนวน 159 นวัตกรรม คิดเป็นร้อยละ 52.13 ของผู้เข้ารับการอบรมและพัฒนาทั้งหมด ซึ่งถือว่ามิใช่ผ่านการประเมินการพัฒนาวัฒนธรรมจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ยังคงจะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีการพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาต่อไป สอดคล้องกับการวิจัยของ อัจศรา ประเสริฐสิน และคณะ ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการนวัตกรรมการจัดการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการวิจัยของครู พบว่า สมรรถภาพและคุณลักษณะของครูที่ควรได้รับการพัฒนารวม 5 ด้าน คือ 1) สมรรถภาพการจัดการเรียนการสอน 2) ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ 3) ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) ความรู้ความเข้าใจและทักษะในกระบวนการประเมินการจัดการเรียนรู้ และ 5) ครูเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานภายในตนและระหว่างเพื่อนครู โดยผลผลลัพธ์ที่นักวิจัยมุ่งพัฒนาให้เกิดในตัวครูที่พบมากที่สุดคือ การพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งประกอบด้วย การมีทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ และสามารถประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ การพัฒนาให้ครูเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานภายใน

ตนและระหว่างเพื่อนครู เป็นพฤติกรรมโดยทั่วไปของครู แต่จะส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วยพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครู ความกระตือรือร้นในการทำงาน การมีพลังอำนาจการทำงานโดยรวม การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความสามารถในการใช้ภาษาไทยในการพูดได้อย่างถูกต้อง อนึ่ง ผลการพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาของผู้เข้ารับการอบรมและพัฒนาที่ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ อาจเป็นเพราะว่ามีระยะเวลาในการพัฒนานวัตกรรมเพียง 2-3 เดือน ซึ่งเป็นช่วงที่อยู่ระหว่างการอบรมและพัฒนา จึงมีเวลากระชั้นชิดและมีเวลาไม่มากพอที่จะพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาให้เป็นไปตามกระบวนการพัฒนานวัตกรรมอย่างครบถ้วนและได้ผลผลิตนวัตกรรมจัดการศึกษาอย่างสมบูรณ์ (อัสตรา ประเสริฐสิน และคณะ, 2560) สอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ระบุว่า ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม โดยวิจัยเอกสารจากการทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์ผู้รู้/ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาดูงาน ขั้นที่ 2 สำรวจความต้องการเกี่ยวกับนวัตกรรมเพื่อหาองค์ประกอบปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ขั้นตอน และรายละเอียด ขั้นที่ 3 ร่างกรอบแนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรม โดยเขียนกรอบแนวคิดที่ประกอบด้วยทฤษฎีและหลักการ องค์ประกอบของนวัตกรรม กระบวนการทำงานของนวัตกรรมขั้นตอนตามลำดับ และรายละเอียดของนวัตกรรม ขั้นที่ 4 สอบถามความเห็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นการนำกรอบแนวคิดนวัตกรรมไปขอความเห็นผู้เชี่ยวชาญ โดยวิธีส่งแบบสอบถาม ใช้เทคนิคเดลฟายหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ขั้นที่ 5 ร่างต้นแบบชิ้นงานนวัตกรรม เป็นการพัฒนาต้นแบบชิ้นงานของนวัตกรรมตามลำดับขั้น คือ การออกแบบชิ้นงานและเขียนรายละเอียดนวัตกรรม ขั้นที่ 6 ทดสอบประสิทธิภาพและหรือรับรองต้นแบบชิ้นงานนวัตกรรม เป็นการนำร่างนวัตกรรมไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพตามแบบ 2 ขั้นตอน คือ การทดลองใช้เบื้องต้นและการทดลองใช้จริง ในกรณีที่เป็นนวัตกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องใช้เวลาพัฒนาหรือลงทุนสูงก็อาจใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3-5 คนรับรอง หลังจากการทดลองใช้หรือรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ก็ต้องเขียนรายงานผลการสอบประสิทธิภาพของนวัตกรรม และขั้นที่ 7 ปรับปรุงและเขียนรายงานการวิจัย นอกจากนี้ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ กล่าวอีกว่า การวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาเป็นการวิจัยเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับคุณภาพและประสิทธิภาพต้นแบบชิ้นงานนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นใหม่ เพื่อให้ได้สารสรุป ระบบ กระบวนการ วิธีการ แนวปฏิบัติและสิ่งประดิษฐ์ที่จะขยายองค์ความรู้ทางการศึกษา ก่อนนำนวัตกรรมไปใช้ในการจัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, มปป.)

สรุป

การพัฒนารูปแบบและออกแบบหลักสูตรการอบรมและการพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา และเพื่อรายงานผลการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษาของข้าราชการครูมี กระบวนการมี 6 ขั้นตอน คือ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านระบบออนไลน์ 3) การสะท้อนผลการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทบทวนและสะท้อนคิดหลังปฏิบัติการ 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านระบบออนไลน์ 5) การสะท้อนผลการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทบทวนและสะท้อนคิดหลังปฏิบัติการ 6) สรุปผลการอบรมและพัฒนาหลักสูตร การอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษามี 9 หลักสูตร คือ หลักสูตรการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฟิสิกส์) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ชีววิทยา) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (เคมี) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์(มัธยมศึกษา) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (มัธยมศึกษาตอนปลาย) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และหลักสูตรการอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรกำหนดนโยบายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งได้นำรูปแบบการอบรมและพัฒนาข้าราชการครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษาไปพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดทุกตำแหน่งสายงานภายในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้เป็นเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและให้มีการพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาทั้งนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน นวัตกรรมบริหารการศึกษา และนวัตกรรมการส่งเสริมและจัดการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัด ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาที่มุ่งให้เกิดคุณภาพการศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ ควรกำหนดนโยบายและสนับสนุนให้หน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดได้พัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะความรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) และนำทักษะความรู้ดิจิทัลไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาที่มุ่งให้เกิดคุณภาพการศึกษาของการศึกษาทุกระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเรื่อง การออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และปรากฏการณ์ทางสังคม เพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบการพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทพื้นที่และปรากฏการณ์ทางสังคม ในมิติทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ โดยบูรณาการกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

2.2 ควรมีการวิจัยเรื่อง รูปแบบการอบรมและพัฒนาครูสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษาด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ และเพื่อเป็นการสนองนโยบายรัฐบาลในการเสริมสร้างศักยภาพกำลังคนภาครัฐและการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลให้กับ ข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ เพื่อปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (มปป.). *การวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา*. เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2563 จาก http://www.educ.su.ac.th/2013/images/stories/210655_01
- ไชยยา อะการะวัง. (2558). การพัฒนาโมเดลการฝึกอบรมแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านเทคโนโลยี. ใน *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาพร พงษ์พิกุล. (2559). *การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning*. เรียกใช้เมื่อ 20 มิถุนายน 2561 จาก ระบบการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยบูรพา: https://km.buu.ac.th/article/frontend/article_detail/141
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34. (2560). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2560*. เอกสารอัดสำเนา.
- อจศรา ประเสริฐสิน และคณะ. (2560). การศึกษาแนวทางการจัดการ นวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการวิจัยของครู. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 10(2), 78-88.